

tam resurrectionem, gloriosam electorum societatem. Miror, charissime filii, quod jam diu de vobis nihil audivi, nullamque de vestra vita cognitionem accepi: unde mando vestræ dilectioni ut, si bonum videtur vobis, descendatis ad visitandos fratres, ut, sicut dixi, desiderabilis præsentia vestra corroboret et exhortetur eos (3) . . . Bene valete, et pro fratribus orate. » Vir autem Dei Anastasius, accepta epistola beati Patris sui abbatis, gavisus est valde; et Deo gratias referebat quod eum dignaretur ad fratres suos revocare.

9. Egressus itaque eremo, pervenit usque ad locum, qui dicitur, Ad Verum Corpus beati Antonini martyris, qui alio nomine nuncupatur Fredelas, ubi cum rogaretur a populo ut corpus beati martyris in locum novum reponeret, et ad petitionem eorum se præpararet, oblati sunt ei infirmi, qui jam longo tempore vexabatur a febribus; ipse vero cum aqua benedicta quam sanctificaverat eum aspersisset, et signum crucis fronti ejus afflisset, ita sanus effectus est ac si nunquam infirmitatem sensisset. De eadem aqua benedicta quoscunque asperit, a quacunque infirmitate detinebantur sanitati restituit.

10. Cum igitur de egressione ejus fama audiretur, factus est undique concursus populi, qui dolebant et plangebant se relinquere a tanto Patre, in tribulatione consolatore, in adversis protectore; eumque lacrymis et fletibus deprecabantur, ne eos dereliqueret quos fovere consueverat, quos pabulo divini verbi refocillare non neglexerat. Sed vir Dei, cujus laboris merces jam instabat, ut per obedientiam, sicut supra diximus, ejus accresceret corona, revocanti se Patri suo abbati obedire volebat; nec infirmitas febrium, qua graviter detinebatur, eum ab hoc revocare poterat. Post allocutionem ergo divinæ admonitionis et exhortationis recedens, pervenit usque ad locum, quem Devotas appellat, ubi, jam invalescente infirmitate febrium, cepit graviter ægrotare, in tantum ut hoc morbo certus esset de corporis sui resolutione. Unde cum ad mitigandum dolorem, aliquantulum rogaretur quiescere et ad refrigerandum se balneare, sibi abnegavit utrumque, subjungens etiam quia, ex quo conversionem monasticam noverat, nullo balneo usus erat, nec etiam ad lavandum pedes aut caput aquam dederat. Sui igitur stadii cursu consummato, percepturus justitiæ coronam in consortio sanctorum, monachus, eremita, et confessor, xvii Kalendas Novembris,

migravit ad Dominum. Sacrum vero corpus ejus honorifice in basilica Beati Martini ibidem est reconditum; ubi ad sanctitatis ejus testimonium, ad tumbam ejus, operante Deo, creberrime miracula multa fiunt. Sed, ne videamur ingerere fastidium, si per singula discurramus, ex ordine, prætermisiss multis, pauca conemur explicare.

11. Virgo quædam a tribus dæmonibus possessa tenebatur, qui in tantum eam vexabant quod etiam mutam reddiderant. Ducta est per multa sanctorum loca, ut sanitatem recuperaret; et dæmonia tandem responsum dederunt quod ab obsesso corpore non egrederentur, nisi ad corpus beati Anastasii confessoris supradicti deducerentur. Qui ergo eam ducebant dixerunt intra se ubi invenirent, et requisierunt locum in quo sancti corpus requiesceret; adhuc enim ignorabatur a pluribus quod de mundo nuper migrasset. Cum ergo audissent quod ad basilicam beati Martini Devotis esset reconditum, ligatam cum funibus illum deduxerunt. Quibus ad locum appropinquantibus, dæmones vociferantes clamabant: Cur nos incendis, Anastasi? cessa cruciari, et exhibimus; cessa flagellare, et ab obsesso corpore recedemus. Per multa corpora sanctorum ducti sumus, et a nullo sic flagellati recessimus; tu solus nos incendis, tu solus cruciaris, tu solus noces nobis. Trahentes ergo eam cum manibus in ecclesiam impulerunt, et juxta tumbam beati confessoris extenderunt. Omnes autem qui aderant genu flexo cum lacrymis deprecabantur ut Deus dignaretur ostendere astantibus virtutem suæ clementiæ, et ad testimonium sanctitatis sui confessoris dignaretur illam liberare. Vix orationem compleverant, et ecce dæmones ab illa puella exierunt; surgens vero recte loquebatur, et liberatam se nihileque mali perpeti testabatur.

12. Mulier etiam, quæ septem annis in cæcitate permanserat, cum illum deduceretur et post peractas vigiliis noctis staret ante tumbam sancti Confessoris, cum in ipsa celebratione Evangelium legeretur, visum recepit. Quidam vero clericus qui phrenesi laborabat, ad eundem locum deductus est catenis astrictus et funibus, ad recuperandam sanitatem. Illic quoties motio cerebri sui accidebat, si quem arripere poterat, dentibus et unguibus atrectabat; qui cum tribus vigilis ante tumbam beati confessoris degisset, sanitatem recepit, et liber ab omni phrenesi recessit, nec postea aliquid pristina infirmitatis sustinuit.

APPENDIX AD VITAM S. ANASTASII

DE INVENTIONE CORPORIS S. ANASTASII

13. Notum, manifestum et certissimum, secundum relationem fide dignorum procerum loci sancti Mar-

(3) Illic desunt aliquot verba quæ legi non potuerunt.

tini de *las Devotas*, est quod corpus sancti Anastasii, quod fuit ignotum et incertum ubi jacebat, fuit

revelatum, vii Kalendas Julii, per modum qui sequitur. Fuit quædam mulier devota dicti loci, quæ plures vigiliis in basilica Sancti Martini faciebat, et vox de cælo sibi dicebat: In loco ubi oras, corpus esse sancti Anastasii scias, et jacet. Et hoc semel, secundo et tertio sibi indixit. Propterea ipsa secunda de revelatione, indixit sacerdotibus et clericis ac senioribus dicti loci qui, cum devotione et fiducia, locum ubi dixit profunde foderunt; sed non inve-

nerunt. Et iterum vox de cælo eidem devotæ mulieri dixit quod foderent profundius eundem locum, et sanctum corpus invenirent. Et ita factum fuit, et invenerunt sanctum corpus; de cuius revelatione in supradicto loco fuit magna solemnitas, et fit quotidie, et de circumvicinis locis ad eandem solemnitatem devote conveniunt, ad honorem et decorem ejusdem confessoris et monachi magistri sancti Anastasii, cujus anima paradisum possidet.

S. ANASTASII MONACHI

EPISTOLA AD GERALDUM ABBATEM.

De veritate corporis et sanguinis Christi Domini.

(Opp. Lanfranci edit. domni Lucæ D'Acherii, pag. 21, in not. ad Vitam Lanfranci.)

Domino GERALDO abbati olim filio, nunc, Deo Propitio, venerabili Patri, frater ANASTASIUS, Domini, qui est, quod habet.

De corpore et sanguine Domini jussisti, venerande Pater, ut quidquid parvitas mea sentit, imo quod credit, sanctitati vestræ patefaciat: hæc breviter pro modulo meo, salva fidei puritate, accipiat. Credo sacrosanctum corpus Dominicum quod in altari quotidie ex sacerdotis officio consecratur, omni exsecrata dubitatione, veram ejus carnem esse quæ passa est in cruce; et verum ejus sanguinem qui manavit ex latere, ut Veritas ipsa testatur: *Caro mea*, inquit, *vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Et qui manducat carnem meam, et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo* (Joan. vi, 52; Math. xxvi, 26; Marc. xiv, 22). Ad discipulos cum panem porrigeret: *Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur* (Luc. xxii, 19). His igitur, et hujusmodi verbis Dominicis fidem præbens, sicut nullum corpus aliud pro nostra salute traditum præter suum scio, ita ut, præfatus sum, nullam ejus aliam carnem quam quæ nata est de Maria Virgine, et resurrexit de sepulcro, manducari in remissionem peccatorum credo: neque alium sanguinem bibi, quam qui profusus est de ejus latere non dubito. Qui vero autumant illud post consecrationem panem esse materialiter, et corpus Domini figuraliter tantum, et non veraciter, carnales carnaliter sapientes, non parum contra fidem desipiunt, eo quod magis suis corporalibus oculis quam veritatis attestationibus credunt. Quod autem panis, et caro, sacramentum, vel figura, tanta consecratio dicitur, non solum non reprobo, verum etiam fidei ratione colligens, catholice amplector et approbo. Panem namque orthodoxe dici nemo qui probe sapit dubitat, cum eadem Veritas dicat: *Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi. Et panis quem ego dederò, caro mea est pro mundi vita* (Joan. vi, 51). Sacramentum vero, quia sub earum specie

visibili quæ videntur, secretius virtute divina care consecratur, quatenus hoc sit interius in veritate, quod creditur fidei virtute. Figura autem, dum aliud intelligitur quam quod visu corporali et gustu sentitur. Quippe cum Agnus Dei Christus qui in Patris dextera gloriatur, quique jam non moritur, et mors illi ultra non dominabitur, ob suæ passionis memoriam in mysterio tantæ immolationis immolatur. Ergo post tanti mysterii consecrationem, sic veram Domini corporis Eucharistiam me credo sumere, ut tamen nullo modo negem in figura vel sacramento esse. Alioquin si absque sacramento, vel figura, Dei Agnum dentibus vorari crederem, in magnum, ut ait Pater Augustinus, facinus incurrerem. Atqui eo uberius veritate fruor, quo plenius figuram, vel sacramentum inesse, illustrante sancto Spiritu, intueor. Hæc itaque, beatissime Pater, quæ dico, quam pluribus sanctorum Patrum dictis devotissime fulcirem, ni, fateor, hujus epistolæ prolixitatem formidarem. Tria solummodo eximiorum doctorum testimonia inseram; quatenus vobis satisfaciam me vel optime credere, vel solerti vigilantia et sagaci perquisitione hæc indagasse, cautaque intelligentiæ lance pensasse. Beatissimus namque Cyprianus ad populum, in eo opere ubi de hoc sapido gaudio loquitur: *Hoc accipite*, inquit, *in pane, quod pependit in ligno; et hoc accipite in calice, quod manavit ex latere*. Hæc eadem verba et sensa egregius doctor Augustinus in sermonibus ad neophytos locutus est. Sanctus vero Ambrosius in eo libro quem de Sacramento edidit, ait: *Quia ipsa est caro Christi in sacramento, et sanguis, quæ in cruce pependit, et fluxit e latere, et quæ ex Virgine Maria sumpta, et non alia*, inquit, *sed ipsa*. Ecce, Pater Geraldè, habes veracissima veracissimorum testimonia. Si autem te scire delectat quomodo alii Patres nostri hæc eadem sentientes concordent; quære quæ beatus Hilarius in octavo libro de Trinitate commendat: